

שפת אמת

המבואר

פר' פנחס

**מבואר על ידי
הרה"צ רבי פישל וינגרטן זצ"ל**

התוכן

ההבדל בין כהונתו של פנחס לשאר הכהנים עמ' ג
בענין המנין אחר מעשה פנחס עמ' ט
בענין הברית שלום שניתן לפנחס עמ' יא
סמיכות פרשיות בנות צלפחד, סמיכות יהושע למנהיג, ופרשת הקרבנות והמוספין עמ' יג



להשיג מדי שבוע
לתרומות, הערות והארות

ארץ הקודש: 03-7200159
ארה"ב: 718-9260874
9260874@GMAIL.COM

לשמיעת השיעורים בטלפון:
0732951385

בארה"ב (קול הלשון): 7183952440/3/1/2/9 ל מאפטא, עבודת ישראל

ההבדל בין כהונתו של פנחס לשאר הכהנים

בנקודה זו והיא נקראת שבת ולכך ויברך כו' כי מחזיק ברכה כנ"ל.

וזה פורס סוכת שלום כי בשבת יש הארה מהשם יתברך במתנה בלי עבודה כמו שכתוב מתנה גנוזה כו', ואברהם אבינו עליו השלום חידש זה לזכות על ידי עבודה וזהו שנקרא יראה, שעל ידי שיראה יזכה אדם לבחינת אהבה הבא במתנה כנ"ל. [וזה עצמו היה בעקידה שהיה בחינת גבורה כמו שאיתא בזהר הקדוש וזה היה נסיון אחרון שאז נתקן בשלימות לבחינת אהבה שהיא מידתו], ופעל כן שיזכה כל אדם לבחינת אהבה ושלם על ידי היראה כנ"ל, וזה ירושלים.

וכן בכל שבת קודש שזוכין על ידי ימי העבודה לבחינת שבת שהוא אהבה ומתנה מהשם יתברך כנ"ל, [וזה ירא יראה כשם שבא לראות כך זוכה להראות שהוא ההתגלות כנ"ל]. איני זוכר אם אמרתי כל זה. [וכן פנחס זכה על ידי הקנאה לבחינת אהבה וחסד כנ"ל. ובגמרא שלום כשהוא שלם בלי מום, בזה"ק אמור הקשה על שבעל מום פסול והלא כתיב אשכון את דכא שהקב"ה בוחר במאנין תבירין, אך מי שלבו נשבר באמת חל עליו גיאונת דקודשא בריך היא, כו' והיא הביטול ונקודה הנ"ל הנקרא שלום כנ"ל].

וברש"י שהשבתים זלזלו על פנחס והרג נשיא שבט כו', וח"ו שאמרו שלא טוב עשה, אבל בודאי הבינו כי איש יחיד לא יוכל לעשות זה, ובאמת עשה פנחס זה בשם כל ישראל כמו שכתוב בתוכם כנ"ל, וזה שהכתוב יחסו אחר אהרן שמדתו אוהב שלום וכל מעשיו בשם כל ישראל, שהיה מיוחד לעבודת כל בני ישראל כנ"ל.

במדרש בדין שיטול שכרו, כי היה כהן מקודם גם כן, אך כי כהן בחינת אהבה וחסד, ונודע כי על ידי יראה השם יתברך נותן אהבה כמו שכתוב בתניא על פסוק עבודת מתנה אתן כו' כהונתכם כו' לזאת כהונה לזרעו של אהרן לדורות וזה מתנה, אבל פנחס זכה גם כן בדין אל הכהונה, וגם כן לדורות על ידי שכיפר על בני ישראל לכלל ישראל, על ידי זה השכר גם כן על לדורות. וכתוב בקנאו כו' בתוכם, והפירוש שלא יצא מכללותם ח"ו על ידי הקנאה והכעס, רק אדרבה העיד הכתוב עליו שלא עשה הדבר כדי לזכות למדרגה וכדומה. רק הכניס המעשה בכלל ישראל, ועשה רק להראות שאף שחטאו בני ישראל עם כל זה יש בהם מי שינקום, ובזה שכך חמת המלך, ומהאי טעמא לא עשאו משה רבינו עליו השלום, כי היה צריך להיות על ידי איש פשוט תוך כלל ישראל ומהאי טעמא יש לומר שלא היה נמשח מקודם, כמו שכתוב רש"י ז"ל שכיון שלא נמשח היה צריך למתנה זו, והיא גופא קשה למה לא נמשח, רק כנ"ל להיות על ידי איש פשוט שאינו כהן, וגם שיזכה כהונתו על פי הדין גם כן כנ"ל [ועל ידי שמתוך אהבה עשה דין בחוטאים עירב וחיבר החסד עם הדין ועל ידי זה בא לבחינת כהן וחסד גם על פי הדין כנ"ל].

ובמדרש כי הכהונה היה עתיד להיות משם ואחר כך ניתן לאברהם אבינו עליו השלום. עוד שם כי שם קרא לירושלים שלם ואברהם יראה כמו שכתוב ויקרא כו' המקום כו' ה' יראה כו' עיין שם פרשת לך לך כי שם לא זכה על ידי מעשיו רק שהיה נבחר לכהונה, וזהו בחינת שלום שהקב"ה שמו שלם הוא שלימות הכל והכלל כי הנקודה ממנו יתברך שמחיה כל נקרא שלום. ולכך כלי מחזיק ברכה הוא להיות

במדרש פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן אמר הקב"ה **בדין** הוא **שיטול שכרו** עכ"ל, כלומר שאפילו מידת הדין מסכימה שיטול שכרו, והיינו דלכן כתיב וידבר ל' קשה שמורה על מיד הדין שגם מסכימה לשכר זה (מפרשי המדרש).

כי היה כהן מקודם גם כן, אך כי כהן בחינת אהבה וחסד ידוע שזה החילוק בין כהנים ללוויים, שהכהנים הם בחינת חסד כמו שכתוב תומיך ואוריך לאיש חסידיך, והלויים שהיה עבודתם בהרמת קול היו במידת הגבורה, ונודע כי על ידי יראה השם יתברך נותן אהבה כמו שכתוב בתניא (אגרת הקודש ו' ופ"ח ובהקדמה לשער היחוד והאמונה) **על פסוק עבודת מתנה אתן כו' כהונתכם כו'** וז"ל והנה מודעת זאת דיש ב' מיני דחילו ורחימו, הראשונות הן הנולדות מהתבונה והדעת בגדולת ה' ובדברים המביאין לידי אהבת ה' ויראתו, והאחרונות הן הבאות אחר כך מלמעלה בבחינת מתנה, וכמו שכתבתי במקום אחר על פסוק עבודת מתנה אתן את כהונתכם שהיא מדת אהבה וכן הוא גם כן ביראה. עכ"ל.

ורואים אנו מדבריו, שגם באהבה ויראה יש שני בחינות, האחד בא על ידי התבוננות והשני שבא על ידי מתנה, והם הנקראים אהבה בתענוגים ויראת הרוממות, עכ"פ הרואים מכך שמידת האהבה עילאה אינה באה אלא על ידי עבודה, ומובא בשם המגיד ממעזריטש שאהבה נקראת בשם זכר כמו שכתוב "זכר חסדו.. לבית ישראל", וחסד הוא אהבה כידוע, והיראה נקראת בשם נקבה כמו שמצינו במשלי "אשה יראת ה' היא תתהלל", ודרכו של איש (מידת האהבה) לחזור אחר אשה דהיינו מי ששרוי ביראה שהוא בחינת האהבה, אבל כאן משמע שיש גם מידת אהבה שאפשר לקנות על ידי התבוננות, ורק דרגה השניה היא מתנה מלמעלה.

וראה עוד מה שכתב באגרת הקודש (פרק י"ח) כתיב מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. הנה ב' מיני אהבות הן הא' אהבה בתענוגים דהיינו שמתענג על ה' עונג נפלא בשמחה רבה ועצומה שמחת הנפש וכלותה, בטעמה כי טוב ה' ונעים - נעימות עריכות עד להפליא מעין עוה"ב ממש שנהנין כו' וע"ז כתיב שמחו צדיקים בה', ולא כל אדם זוכה לזה, וזו היא בחינת כהנא ברעותא דלבא שבזוה"ק, וע"ז נאמר עבודת מתנה וגו' והזר הקרב וגו' כי אין דרך להשיגה ע"י יגיעת בשר כמו היראה ששואלין עליה יגעת ביראה, ואוי לבשר שלא נתייגע ביראה כמ"ש בר"ח וכתב ביראה אם תבקשנה ככסף וגו' מלמד שצריכה יגיעה רבה ועצומה כמחפש אחר אוצרות. אבל אהבה רבה זו [אהבה בתענוגים] נופלת לאדם מאליה מלמעלה בלי שיכין ויכוון לה, אך ורק אחר שנתייגע ביראת הרוממות והגיע לתכלית מה שיוכל להשיג ממנה לפי בחינת נשמתו אזי ממילא באה האהבה בתענוגים מלמעלה לשכון ולהתייחד עם היראה, כי דרכו של איש לחזור כו' כמ"ש בלק"א, לזאת כהונה לזרעו של אהרן לדורות וזה מתנה.

אבל פנחס זכה גם כן בדין אל הכהונה, שבאה לו הכהונה על ידי היגיעה שקדמה למתנה ולא היתה מתנה בעלמא, וגם כן לדורות על ידי שכיפר על בני ישראל לכלל ישראל, על ידי זה השכר גם כן על לדורות, ורואים אנו חידוש נפלא שלא רק שהוא זכה למתנה מיוחדת זו של אהבה רבה בתענוגים אלא גם כל הדורות הבאים אחריו. דלכאורה אינו מובן, בשלמא הוא זכה בדין על ידי שהיה לו מסירות נפש, אבל בני דורו באיזה זכות יזכו לעולם הבא, על כך מבאר רבינו, דמכיון שעבודתו לכפר על בני ישראל היתה בשם כלל הדורות, ממילא גם השכר היה מידה כנגד מידה לכלל הדורות.

ובעומק יותר, הנה מה שזכה לכפר על כלל ישראל זה מפני שעשה מעשהו לא מכח התחייבות עצמית, שהרי הוא לא היה בחטא זה כלל, אלא מדין "ערבות" שכל אחד מיוחד ומקושר להכלל שלא ישלולו בחטא, נמצא שמעשהו היה בעומק הנפש במסירות הנפש בנקודה המקושרת לכלל ישראל, ולכן זכה שגם כל הדורות שיוצאים ממנו יש להם נקודה זו של מסירות נפש הכוללת את כל ישראל, כי לולי היה עושה המעשה בנקודה הפנימית הזאת לא היה שייך שכח המעשה יעבור גם לכל דורותיו אחריו, אלא שמכיון שעשה את המעשה במסירות נפש עד תמצית דמו האחרון, זכה שגם כל בניו וכל הדורות הנמצאים בו יזכו לדרגה זו של עבודת מתנה.

קנאת פנחס היה מתוך אהבה ושייכות להכלל

וכתיב בקנאו כו' בתוכם, והפירוש שלא יצא מכללותם ח"ו על ידי הקנאה והכעס, טבעו של האדם הוא שכשאדם כועס אז הוא יוצא מהכלל, אזי כל מציאותו היא בתוך הכעס שהיא מציאות לעצמה, וכשאדם נמצא בהכלל באמת ממש, אזי הוא לא יכול לצאת לגמרי מהכלל ולהכנס בתוך כלי הכעס, ונמצא שמי שכועס הוא יוצא באותה שעה מכלל ישראל, וכמו שכותב האר"י שאין עבירה שגורמת להסתלקות הנשמה של אדם כמו כעס, ומכיון שנשמתו ניטלת ממנו נמצא שנוטלים אותו מכלל ישראל, ופנחס עשה את מעשהו דווקא מתוך הכללות ולא מתוך הקנאה העצמית, רק הקנאה הכללית דהיינו מתוך הרגשת הכללות של כלל ישראל, רק אדרבה העיד הכתוב עליו שלא עשה הדבר כדי לזכות למדרגה וכדומה. רק הכניס המעשה בכלל ישראל, ועשה רק להראות שאף שחטאו בני ישראל עם כל זה יש בהם מי שינקום, פנחס שכח באותה שעה לגמרי ממציאותו העצמית, ועשה את מעשהו רק בבחינת איש ישראל יהיה מי שיהיה שאכפת לו כבוד שמים באמת, וגם כשכלל ישראל חוטא יש אחד שהוא חלק מכלל ישראל שיכול לנקום את נקמת ה', ולכן לפני שעשה את מעשהו הכניס את עצמו יותר ויותר בכלל ישראל, ולכן לא נחשב בבחי' יחיד אלא בבחי' רבים הנוקמים את נקמת ה', ובזה שכך חמת המלך.

הטעם שלא היה פנחס כהן לפני כן

ומהאי טעמא לא עשאו משה רבינו עליו השלום כדאמרינן בזבחים (קא, ב) לא נתכהן פנחס עד שהרגו לזמרי, כי היה צריך להיות על ידי איש פשוט תוך כלל ישראל הכוונה בתיבות "איש פשוט" הוא לאדם שלא זוכה למדרגה מיוחדת בגלל מעשהו, כמו משה רבינו שהיה ראש בני ישראל, כדי להראות שהמעשה אינו שייך במיוחד לאדם אחד אלא להכלל, ומהאי טעמא יש לומר שלא היה נמשח מקודם, כמו שכתוב רש"י ז"ל שכיון שלא נמשח היה צריך למתנה זו, והיא גופא קשה למה לא נמשח, רק כנ"ל להיות על ידי איש פשוט שאינו כהן, אדם שהוא חלק מהכלל וגם שיזכה כהונתו על פי הדין גם כן כמ"ש בדין הוא שיטול שכרו כנ"ל.

הדין בחוטאים מתוך אהבה גרם לחיבור חסד וגבורה

[ועל ידי שמתוך אהבה להקב"ה עשה דין בחוטאים ולא היה מעורב בו שום רגש אכזריות ח"ו, וכמו שאיתא ברש"י על שם שהיו השבטים מבזים אותו כו' בן בנו של יתרו שפיטם עגלים לעבודה זרה לכן בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, וקשה מה החידוש והלא ידענו כבר שהיה נכדו של אהרן, אלא שטענת השבטים היה שמעשה כזה - להרוג איש ישראל - אינו מתאים לבן של אהרן הכהן, כי אהרן הכהן הוא אוהב שלום ורודף

שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, ומכיון שאתה עושה פעולה כזאת סימן הוא שירשת תכונה זו מיתרו, שהרי כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה ויתרו היה מפטם עגלים לעבודה זרה, ומפני כך בא הקב"ה ומיחסו אחר אהרן להראות שהיו לו מידותיו של אהרן הכהן אוהב שלום ורודף שלום, ועם כל זה עשה מעשה זאת דוקא מתוך מידותיו של אהרן הכהן.

ודברים אלו תואמים את דברי האר"י הק' שמפרש שבאותה שעה שעשה פנחס מעשה זה נכנסו בו נשמות נדב ואביהוא שהיו בני אהרן, ולכן נקרא "בן אהרן הכהן", ונדב ואביהוא היה ענינם לכאורה אהבה בלי יראה כלל, שלכן מתוך כלות הנפש של אהבה יצאה נשמתם וכדאי' בספה"ק שזה היה בדקות מן הדקות לפי מדרגתם הקדושה והטהורה לאין קץ שהיה חסר קצת מידת הדין והיראה אבל פנחס מכיון שעשה מעשהו מתוך אהבה ועירב וחיבר החסד עם הדין ועל ידי זה בא לבחינת כהן וחסד גם על פי הדין כנ"ל כי על ידי זה נתעברו בו נשמות נדב ואביהוא].

ובמדרש (רבה בראשית ד, ח) **כי הכהונה היה עתיד להיות משם ואחר כך ניתן לאברהם אבינו עליו השלום**^[1]. **עוד שם כי שם קרא לירושלים שלם ואברהם יראה, כמו שכתוב ויקרא כו' המקום כו' ה' יראה כו' עיין שם פרשת לך לך וז"ל ילקוט שמעוני** (וירא רמז קב) אברהם קרא אותו יראה [כ"ב, י"ד] ושם בן נח קרא אותו שלם שנאמר ומלכי צדק מלך שלם, אמר הקדוש ברוך הוא אם אני קורא אותו יראה כדרך שקרא אותו אברהם שם בן נח אדם צדיק הוא ומתרעם, ואם אני קורא אותו שלם כדרך שקרא אותו שם בן נח אברהם אדם צדיק הוא ומתרעם, אלא הריני קורא אותו כמו שקראו שניהם ירושלים יראה שלם.

הטעם ששם קרא לירושלים בשם אחר מאשר אברהם אבינו

ומבאר **כי שם לא זכה על ידי מעשיו רק שהיה נבחר לכהונה, וזהו בחינת שלום שהקב"ה שמו שלם הוא שלימות הכל** דהיינו כי בכהונה של שם נשתמעה נתינת הקב"ה (אין דער כהונה הערצעך דער אייבישטער) הנקרא שלום מפני שהוא שלימות הכל, כי הוא נתן לו מתנה זו ולא מחמת יגיעתו באה לו, **והכלל כי הנקודה ממנו יתברך שמחיה כל נקרא שלום**. כמו שכתב השפת אמת בהרבה מקומות שבכל דבר יש נקודה פנימית המחיה אותו, והיינו נקודת היסוד המשפיעה למלכות [שהיא הגילוי] **ולכך** אמרו חז"ל (עוקצין פ"ג מ"ב) לא

כהונתו של שם היתה מתנה ושל אברהם היה ביגיעה

[1] וז"ל המדרש (במדבר רבה פרשת במדבר פרשה ד) קח את הלויים וגו' אמרו רבותינו למה צוה הקדוש ברוך הוא לפדות בכורי ישראל בלויים, שבתחלה היו הבכורות משמשין עד שלא עמד שבט לוי, כמה ששנו רבותינו עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה בבכורות ומשהוקם המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכהנים, ותדע לך שהיו הבכורות מקריבים עד שלא עמד שבטו של לוי, טול מתחלת ברייתו של עולם אדם הראשון היה בכורו של עולם, וכיון שקרב קרבנו שנא' (תהלים סט) ותיטב לה' משור פר מקרין מפריס לבש בגדי כהונה גדולה, שנא' (בראשית ג) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, בגדי שבח היו והיו הבכורות משתמשין בהם, כיון שמת אדם מסרן לשת, שת מסרן למתושלח, כיון שמת מתושלח מסרן לנח, עמד נח והקריב קרבן שנא' (שם בראשית ח) ויקח מכל הבהמה הטהורה וגו', מת נח ומסרן לשם וכי שם היה בכור והלא יפת היה בכור, שנא' אחי יפת הגדול, ומפני מה מסרן לשם מפני שצפה נח שלשלת האבות עומדת ממנו, ותדע לך ששם היה מקריב שנא' (שם בראשית יד) ומלכי צדק מלך שלם וגו', וכי כהונה לו ניתנה והלא לא ניתנה כהונה אלא משעמד אהרן, מהו שהוא אומר כאן והוא כהן, מפני שהיה מקריב בכהנים מת שם ומסרה לאברהם, וכי אברהם היה בכור אלא מפני שהיה צדיק נמסרה לו הבכורה והקריב שנא' (שם בראשית כב) ויעלהו לעולה תחת בנו,

מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, הוא להיות בנקודה זו והיא נקראת שבת ולכך ויברך כו' כי מחזיק ברכה כנ"ל. וכבר נתבאר במקו"א טעם למה נקראת שבת כלי מחזיק ברכה, כי שבת היא יומא דנשמתין ולא יומא דגופא היא כלל, וענין השלום הוא על ידי התגברות הנשמה (- האחדות) על הגוף (שהגופים מחולקים הם) כדאיתא בתניא בכמה מקומות שעל ידי שעושים הנשמה עיקר נעשה שלום בין ישראל כי מתגלה נקודת האחדות שבהם, ושבת היא התגלות הפנימיות (יסוד) בחיצוניות (מלכות) וזו היא שבת מלכתא.

וזה "פורס סוכת שלום", כי בשבת יש הארה מהשם יתברך במתנה בלי עבודה כמו שכתוב מתנה גנוזה "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם" (שבת י. כו'), ואברהם אבינו עליו השלום חידש זה לזכות על ידי עבודה וזהו שנקרא 'יראה', כמבואר לעיל שעבודתו של שם היתה בלי יגיעה, ואברהם אבינו חידש ענין היראה הבאה על ידי עבודה שעל ידי שיראה יזכה אדם לבחינת אהבה הבא במתנה כנ"ל כמבואר לעיל בשם המגיד ממעזריטש שעבודתו של אדם צריכה להיות ביראה ובדרך ממילא תבוא אהבה כי דרכו של איש לחזור אחר אשה כו'. [וזה עצמו היה בעקידה שהיה בחינת גבורה כמו שאיתא בזוהר הקדוש על הפסוק ויעקוד את יצחק בנו שעקד את מידת אהבה שבו ונכנס במידת גבורה, וזה היה נסיון אחרון שאז נתקן בשלימות לבחינת אהבה שהיא מידתו], ופעל כן שיזכה כל אדם לבחינת 'אהבה' ו'שלם' על ידי היראה כנ"ל, וזה ירושלים.

שבת היא בחינת
עבודת מתנה

וכן בכל שבת קודש שזוכין על ידי ימי העבודה שהיא בחינת יראה לבחינת שבת שהוא אהבה ומתנה מהשם יתברך כנ"ל, [וזה ירא יראה, כשם שבא לראות על ידי העבודה כך זוכה להראות שהוא בחינת אהבה הבאה מלמעלה [חגיגה ב: עיי"ש] שהוא ההתגלות כנ"ל. איני זוכר אם אמרתי כל זה.] ידוע מצדיקים (המאור עינים) ועוד, שמה שהיו זוכרים אחרי אמירת התורה לא היו כותבים, כי מה שאין זוכרים הוא בחי' תורה מן השמים, שכינה מדברת מתוך גרונו. וכן פנחס זכה על ידי הקנאה לבחינת אהבה וחסד כנ"ל.

שלם מורה על
השלימות שמתוך
הביטול

ובגמרא (קידושין טו): שלום כשהוא שלם בלי מום, בעל מום דעבודתו פסולה מנלן אמר רב יהודה אמר שמואל דאמר קרא לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום כשהוא שלם ולא כשהוא חסר, והא שלום כתיב אמר רב נחמן וי"ו דשלום קטיעה היא.

בזוה"ק אמור (ח"ג צ:), הקשה על שבעל מום פסול, והלא כתיב (ישעיה נז, טו) אשכון את דכא שהקב"ה בוחר במאנין תבירין, אך מי שלבו נשבר באמת חל עליו גיאאותא דקודשא בריך היא, וממילא הוא בתכלית השלימות, כי הקב"ה שורה אצלו כמ"ש אני אשכון את דכא, כו' והיא הביטול ונקודה הנ"ל הנקרא שלום כנ"ל שכשמבטל עצמו מתבטלת מציאותו וחלה עליו מציאות השם יתברך.

וברש"י שהשבטים זלזלו על פנחס ראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל כו', וח"ו שאמרו שלא טוב עשה, אבל בודאי הבינו כי איש יחיד לא יוכל לעשות זה, ובאמת עשה פנחס זה בשם כל ישראל כמו שכתוב בתוכם כנ"ל וממילא בודאי אין בו במעשה זה שום שנאה לשום איש מישראל, וזה שהכתוב יחסו אחר אהרן שמדתו אוהב שלום וכל מעשיו בשם כל ישראל, שהיה מיוחד לעבודת כל בני ישראל כנ"ל.



בענין המנין אחר מעשה פנחס

צדיקים כו' יירשו ארץ, וגם הרשעים הבינו זאת לכן יעץ בלעם הרשע העצה להחטיאם בזנות, ובכח זה "ואגרשנו מן הארץ".

ופינחס תיקן זה החטא והחזיר רשימות הברית בבני ישראל וזה העדות שהם בני אבותיהם, פירוש שנמשכים אחר האבות דבלאו הכי אין מובן מה שהם בני אבותיהם, פשיטא דהבן של אביו, והחשש רק על האם שזינתה. רק הפירוש שהם זרע אברהם יצחק ויעקב שהנשמות נמשכו ממקור ישראל. וזה תלוי בשמירת ברית מילה כמו שכתוב "כח מעשיו הגיד", רמז לדבר "הגיד", הוא גיד המיוחד בחינת "נהר דנגיד ונפיק" הגיד גימטריא כ"ב, כ"ב אותיות התורה שנרשמות בנפשות בני ישראל בכח ברית מילה, ובכח זה "לתת להם נחלת גוים".

בענין המנין אחר מעשה פנחס שחתם עליהם השם שמעיד עליהם שהם בני אבותיהם כמ"ש רש"י. דהנה ירושת ארץ ישראל תלה הכתוב בברית מילה, כמו שכתוב במדרש על מנת "ואתה את בריתי תשמור", וכן כתיב וכוונת עמו הברית לתת לזרעו, דכתיב "כח מעשיו הגיד ליעקב", זה הכח על ידי ברית מילה להמשיך נשמות קדושות מן השורש, וזהו כח מעשיו של הקב"ה הנשמות, כדכתיב ונשמות אני עשיתי.

וכתיב וייער ב' יצירות בזה ובבא. וצורה זו להיות כלול משני יצירות ניתן רק לבני ישראל בכח ברית מילה. ועל זה כתיב עם זו יצירתי לי כו', וזהו שכתוב "לתת לזרעו" הנמשכים אחריו, כי גם ארץ ישראל הוא דבוק בשורש העליון, וכמו שכתוב העיר שחברה לה יחדיו לכן אין זוכין לארץ ישראל רק בני ישראל כמו שכתוב "ועמך כולם

בענין המנין אחר מעשה פנחס שחתם עליהם השם שמעיד עליהם שהם בני אבותיהם כמ"ש רש"י. וז"ל לפי שהיו אומות מבזין אותם ואומרים מה אלו מתיחסין על שבטיהן, סבורים הם שלא שלטו המצרים באמותיהם? אם בגופן היו מושלין ק"ו בנשותיהן, לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם, ה' מצד זה וי' מצד זה לומר מעיד אני עליהן שהן בני אבותיהן, וזהו שמפורש על ידי דוד שבטי קה עדות לישראל, השם הזה מעיד עליהם שהם משבטיהן.

דהנה ירושת ארץ ישראל תלה הכתוב בברית מילה, כמו שכתוב במדרש (רבה מ"ז ט') ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגוריו, אם מקיימין בניך את המילה הן נכנסין לארץ ואם לאו אין הן נכנסין לארץ, כתיב וזה הדבר אשר מל יהושע, דבר אמר להן יהושע ומלן, אמר להם מה אתם סבורים שאתם נכנסים לארץ ערלים? כך אמר הקב"ה לאברהם אבינו ונתתי לך וזרעך אחריו על מנת "ואתה את בריתי תשמור", וכן כתיב במלכים נחמיה (ט, ח) וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לְתֵת אֶת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחֲתִי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרָזִי וְהַיְבוֹסִי וְהַגִּזְרִי לְתֵת לְזָרְעוֹ, דכתיב (תהילים קיא, ו) "כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לְתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם", זה הכח על ידי ברית מילה להמשיך נשמות קדושות מן השורש, וזהו כח מעשיו של הקב"ה הנשמות, כדכתיב ונשמות אני עשיתי.

הכח להיות כלול
בשני יצירות בזה
ובבא ניתן רק
לישראל

וכתיב (בראשית ב, ז) **וַיִּצְרֶה** ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֹפֶר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נְשָׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, ופרש"י ד"ה וייצר "שני יצירות, יצירה לעולם הזה ויצירה לתחיית המתים", ב' יצירות בזה ובבא. וצורה זו להיות כלול משני יצירות ניתן רק לבני ישראל בכח ברית מילה שזהו ענין "ואתנה את בריתי בבשרכם", שנתן לנו את הכח המיוחד לו הברית י', הכח להמשיך נשמות ולאחד את העולם הזה עם העולם הבא, לאחד נשמה בגוף – רוחניות וגשמיות, כל זה ניתן על ידי ברית מילה. ועל זה כתיב (ישעיה מג, כא) **עַם זֶה יִצְרָתִי לִי כו' תִּהְיֶה יְסָפְרוּ**.

ארץ ישראל
דבוקה בשורשה
הרוחני וענין זה
שייך לבני ישראל

וזהו שכתוב **"לִתֵּת לְזָרְעוֹ" הנמשכים אחריו, כי גם ארץ ישראל הוא דבוק בשורש העליון, כלומר כמו שארץ ישראל דבוקה בשורש העליון, כך נתן השי"ת לנו מתנה שנוכל לקשר בזה העולם הגשמי נשמה בגוף, וכמו שכתוב העיר שחבורה לה יחדיו, שירושלים של מטה מכוונת כנגד ירושלים של מעלה, היינו שהיא מחוברת לשורשה. לכן אין זוכין לארץ ישראל רק בני ישראל כמו שכתוב (ישעיה ס, כא) **וְעַמִּי כָלָם צְדִיקִים כו' לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ**", והכונה לבחי' צדיק יסוד עולם דהיינו שמירת הברית שעל ידה זוכים לירש את הארץ הקדושה. וגם הרשעים הבינו זאת לכן יעץ בלעם הרשע העצה להחטיאם בזנות, ולפגום רח"ל באות ברית קודש ובכח זה (במדבר כב, ה) **וְאֶגְרָשְׁנוּ מִן הָאֶרֶץ**.**

פנחס תיקן
הקלקול של
חטא הברית ועל
ידי החזיר את
ישראל לשרשם
באבותיהם

ופינחס תיקן זה החטא והחזיר רשימות הברית בבני ישראל על ידי מסירות נפשו לקנא קנאת ה' צבאות [שלא לחלל בריתו כמו שעשה זמרי בן סלוא]. וזה העדות שהם בני אבותיהם, פירוש שנמשכים אחר האבות שזה נפעל לאחר מעשהו של פנחס שיכול היה להיות מנין כזה שבו ייחד הקב"ה את שמו עלינו לאחד שם י"ה בתוך משפחות ישראל שזה מורה על היותם דבוקים לשורש הנשמות ושורש הה"א האחרונה (מלכות – כנסת ישראל) שהוא י"ה (חכמה ובינה). **דבלאו הכי אין מובן מה שהם בני אבותיהם, פשיטא דהבן של אביו, והחשש רק על האם שזינתה.**

אותיות התורה
שנרשמות
בנפשות בני
ישראל בכח ברית
מילה

רק הפירוש שהם זרע אברהם יצחק ויעקב האבות הקדושים שהנשמות נמשכו ממקור ישראל. וזה תלוי בשמירת ברית מילה כמו שכתוב (תהילים קיא, ו) פָּתַח מַעְשָׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ, רמז לדבר "הגיד", הוא גיד המיוחד שאחר זה נמשכים כל האיברים וכל הגידים, בחינת "נהר דנגיד ונפיק" שהוא שורש ומקור הנשמות הגיד גימטריא כ"ב, כ"ב אותיות התורה שנרשמות בנפשות בני ישראל בכח ברית מילה, ובכח זה "לִתֵּת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם".



בענין הברית שלום שניתן לפנחס

בענין הברית שלום שניתן לפנחס וניתוסף לו היו"ד, כי זה חותם אות ברית קודש ונקרא שלום שמו של הקב"ה.

וכמו כן אות השבת שנקרא שלום שהוא התכלית של מעשה בראשית כדאיתא במדרש משל לטבעת שאין עליו חותם וכשבא נעשה שבת נעשה החותם, כי כל מעשה בראשית בריאת הקב"ה והוא כמו כתיבה, והשבת החתימה שהוא תכלית השטר שחותם שמו עליו, כן הבריאה רק הכנה לעולם הבא שהוא התכלית כמו שכתוב עולם הזה דומה לפרוזדור בפני עולם הבא אם כן עולם הזה רק הכנה, והתכלית הוא עולם הבא, ולפי שבני ישראל הם בני עולם הבא ניתן להם חתימת אות ברית ואות שבת שהוא מעין עולם הבא ולכך נקרא שלום שהוא הגמר ותכלית והשלמת הכל.

וכמו שאדם הראשון הושם בגן עדן שזה הוא מקומו ואחר החטא נתגרש משם, ולכן אין יכולין לבוא לעולם הבא רק על ידי השתנות המיתה, לפי שערלת הגוף הוא מסתיר, שאין הנשמה מאירה בתכלית השלימות, ועל ידי המילה זוכין לעולם הבא. ופנחס שהיה נתקן לגמרי לא טעם טעם מיתה וקבורה ונכנס לעולם העליון בלי השתנות, כמו שהיה קודם החטא, ועולה ויורד כמו שכתוב "מי עלה שמים וירד".

וכמו כן בכל איש ישראל לפי שמירת הברית שבו כך הוא מוכן לעולם הבא, ועמך כולם צדיקים אך שיש על ידי צער וחייבוט הקבר וכפי מה מה ששומרין הברית נכנסין לעולם העליון בנקל יותר.

בענין הברית שלום שניתן לפנחס וניתוסף לו היו"ד כדאיתא בזוה"ק ח"ג רל"ח. ברעיא מהימנא. **כי זה חותם אות ברית קודש** שידוע שעל ידו נוסף בגוף האדם היו"ד המשלים בו את שם הוי"ה, **ונקרא שלום שמו של הקב"ה**.

וכמו כן אות השבת שנקרא שלום שהיא השלימות. **שהוא התכלית של מעשה בראשית** כמ"ש בתפילה "אתה קדשת את יום השביעי לשמך תכלית שמים וארץ", **כדאיתא במדרש** (רבה בראשית י, י) **משל לטבעת שאין עליו חותם**, וז"ל המדרש רבי שאליה לרבי ישמעאל בר יוסי אמר לו שמעת מאביך מהו "ויכל אלוקים ביום השביעי" אתמהא (והרי נשלמה ביום השישי?). גניבא ורבנן, גניבא אמר משל למלך שעשה לו חופה וציירה וכיירה ומה היתה חסרה? כלה שתכנס לתוכה. כך מה היה עולם חסר? שבת. רבנן אמרי משל למלך שעשו לו טבעת מה היתה חסירה חותם, כך מה היה העולם חסר? שבת. משל למלך שהיתה לו חופה ומה היתה חסירה כלה שתכנס לתוכה.

וכשבא נעשה שבת נעשה החותם, כי כל מעשה בראשית בריאת הקב"ה והוא כמו כתיבה, והשבת החתימה שהוא תכלית השטר שחותם שמו עליו, כן הבריאה רק הכנה לעולם הבא שהוא התכלית כמו שכתוב (אבות ד' ט"ז) **עולם הזה דומה לפרוזדור בפני עולם הבא אם כן עולם הזה רק הכנה, והתכלית הוא עולם הבא**.

השבת היא
שלימות העולם
כעין חותם על
שטר שמשלימו

על ידי שמירת
הברי"ק זוכה
לחוש טעם
עוה"ב בזה
העולם

ולפי שבני ישראל הם בני עולם הבא כמ"ש כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, **ניתן להם חתימת אות ברית ואות שבת שהוא מעין עולם הבא** שזהו מה דכתיב "ואתנה בריתי בבשרכם לאות ברית עולם", שזהו בחי' עולם הבא, כמו שאיתא בספה"ק שעל ידי שמירת הברית כראוי, באים למדריגה הנקראת "עולמך תראה בחיך", לחוש ולהרגיש בעולם הזה מעין עולם הבא, וכמו שאי' בספר יצירה "אין למטה מנגע ואין למעלה מענג", עונג הוא שכאשר שומרים את ברית קדוש מתגלה בנפש עונג אלוקי שהוא מעין עולם הבא, וזהו שבת קודש ואות השבת שהיא מעין עולם הבא, **ולכך נקרא שבת שלום ומבורך, שהוא הגמר ותכלית והשלמות הכל.**

הטעם שגזר
על אדם הראשון
מיתה ופנחס
נתקן מזה

וכמו שאדם הראשון הושם בגן עדן שזה הוא מקומו ואחר החטא נתגרש משם, ולכן אינו יכול לבוא לעולם הבא רק על ידי השתנות המיתה, לפי שערלת הגוף הוא מסתיר, כללות הגוף מכונה בתואר שם ערלה מכיון שהוא מסתיר על האור של הנשמה, אך מובן שכל זה רק מי שלא תיקן וזיכך את הגוף, ולא האיר את האור הנשמה בגוף, שאין הנשמה מאירה בתכלית השלימות, ועל ידי המילה זוכין לעולם הבא. ופנחס שהיה נתקן לגמרי וזכה להסיר ערלתו, לא רק את הערלה כפשוטה דחפ"א אות ברי"ק, אלא הסיר את הערלה גם מכל הגוף כדי שיוכל להאיר בו אור הנשמה, ועל ידי זה היה גופו בתכלית הקדושה והטהרה, ולכן לא טעם טעם מיתה וקבורה (כמוזכר בפיוט למוצאי שבת "אליהו הנביא"), **ונכנס לעולם העליון בלי השתנות, כמו שהיה קודם החטא, כמו שהיה אילו לא חטא אדה"ר בחטא עץ הדעת שאז היה הגוף בתכלית הקדושה וטהרה ועולה ויורד כמו שכתוב** (משלי ל, ד) **מי עֲלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֵד.**

כל איש ישראל
לפי שמירת
הברית שבו זוכה
למדריגת פנחס
שראו לעוה"ב

וכמו כן בכל איש ישראל לפי שמירת הברית שבו כך הוא מוכן לעולם הבא, ועמך כולם צדיקים מלשון "צדיק יסוד עולם" כנ"ל, שכולם בבחינה זו כולם שומרי הברית, וממילא כולם בני עוה"ב כי כולם מקדשים את גופם [וכמ"ש בנדרים (פ"ג מ"א) הנודר למולים מותר בערלי ישראל והנודר מערלים אסור במולי עכו"ם, כי כל ישראל בבחי' זו של "מולים" בנפשותם], **אך שיש שבאים למדריגה זו רק על ידי צער וחייבוט הקבר מכיון שלא שמרו את גופם בעוה"ז כראוי, וכפי מה מה ששומרין הברית נכנסין לעולם העליון בנקל יותר. יעזור השי"ת שנזכה לקדש גוף ונשמה, ונזכה שנהיה בני עולם הבא ונזכה ל"עמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ" – ארץ הקודש וארץ של לעתיד לבוא שתתגלה על ידי משיח צדקנו בב"א.**



סמיכות פרשיות בנות צלפחד, סמיכות יהושע למנהיג, ופרשת הקרבנות והמוספין

וזה גם כן חתימת השם במנין זה שמעיד עליהם עדות לישראל. ובמנין הראשון לא היו צריכין לזה דכתיב "מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב". אבל יש מדריגה למעלה מזו "אשרי אדם עוז לו בך" שדור המדבר היו בעצם תורה כמו שאיתא "קודשא בריך היא ואורייתא וישראל כולוהו חד". ועתה ירדו מזו המדרגה והוצרכו להשגב במגדל עוז שם ה'.

וכן הוא בחינת הקרבנות להקריב ולהעלות העולמות והשמות כדאיתא בזוה"ק כתיב עולת תמיד העשויה בהר סיני, שאז היה נתקן העולם, ועל ידי התמידין בכל יום נתקן העולם, אבל בקרבן שבת כתיב "על עולת התמיד", שהוא בחינת נשמה יתירה והתחדשות, ולכן בכל יום כבש בבוקר וכבש בין הערבים, ובמוסף שבת שני הכבשים, קרבן אחד מעין עולם הבא דכתיב "יהיה ה' אחד ושמו אחד". ומעין זה בעסק התורה דכתיב "עוז לו בך", פירש הרב רבי בער שיהיה למוד התורה בדביקות אלקות ובאמת התורה שמותיו של הקב"ה, "ועתה לבד בך נזכיר" שאין מרגישין חיות אלקות בהתורה כמו שהיה בדור המדבר כמו שכתבתי לעיל. וע"ז נאמר פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך זכירת יום מתן תורה ששם ראו כח אלקות. את הדברים אשר ראו עיניך כמ"ש רואים את הקולות. וכמ"ש חז"ל אנכי אנא נפשאי כתבית יהבית. וזהו עוז לו בך כמ"ש לעיל.

המשך הפרשיות מבנות צלפחד "והעברת נחלת אביהם להם" ואחר כך "עלה אל הר העברים" כו' "קח לך את יהושע" כו', וסמכת כו' ירך עליו, אחר כך פרשת התמידין ומוספין שדרשו חז"ל צוה את בני עלי. דהנה חז"ל אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה, זקנים שבאותו הדור אמרו אוי לבושה זו אוי לכלימה זו. כי בחינת משה רבינו עליו השלום הוא עלמא דדכורא והוא פני חמה ויהושע בחי' לבנה מלכות שאין לה מגרמה כלום רק שמקבלת מאור החמה, והיא בחינת תורה שבעל פה דלית לה מגרמה כלום רק על ידי דרשות מן התורה הוציאו חכמים כל התורה שבעל פה.

וזהו כל האסמכתות שסמכו חכמים מן התורה והוא כענין וסמכת ירך עליו. והוא בחינת נוקבא המקבלת מן דכורא ולכן אמרו "אוי לבושה זו", דמאן דאכל דלאו דליה בהית לאסתכולי ביה, ובאמת העברת הנחלה לבת הוא על פי הנהגת באי הארץ בחינת יהושע ובחינת נוקבא, ולכן נעלם זה הדין ממשו רבינו ע"ה ואמרו חז"ל דין שאין אתה יודע, הנשים דנין אותו. כי זה המשפט בא מבחינת נוקבא ומשה רבינו ע"ה היה בחינת בן וזהו שאמרו במדרש בנות צעדה עלי שור, שנעשה הירדן כחומה בפני משה שלא יכנס לארץ, לפי שהתחיל בחינת עלמא דנוקבא. וכעין זה כתב בזוה"ק ויחי דלכן נתעלה יוסף ולא היה במדריגת השבטים, לפי ד"בנות צעדה" ולא "בנים", ויוסף מעלמא דדכורא למעלה מזו המדריגה וכן הוא במשה רבינו ע"ה. וזהו שכתוב "עלה אל הר העברים", שהוא עצמו בחינת העברת נחלה לבת, ולכן לא נכנס לארץ ישראל. והטעם שכתוב בתורה כאשר מריתם פי להקדישני במים לעיניהם הוא עצמו ענין זה, כי הקב"ה רצה שיזכו בני ישראל בעצמם אל המים זהו שאמר "לעיניהם". ואם היו נמשכים בני ישראל אחר מדריגת משה רבינו עליו השלום והיו רואין בעיניהם המים היוצאין מן הסלע היה משה רבינו ע"ה נכנס עמהם, רק כי לא [*היה] יכול משה רבינו עליו השלום להמשיך אותם אחר מדריגתו, ולכן הכה בסלע בכוחו כמו שאמר להם המן הסלע כו' נוציא לכם, שלא היו רואין לכך, ומאן דאכל דלאו דיליה בהית לאסתכולי, ולא היה מקוים ודברתם אל הסלע לעיניהם, והיה זה אות שאין נמשכין אחר מדריגת משה רבינו עליו השלום, רק בעלמא דנוקבא, לכן לא נכנס משה רבינו ע"ה עמהם, שהיה במדריגה שלמעלה מזו, כמו שנתבאר לעיל.

המשך הפרשיות מבנות צלפחד "והעברת נחלת אביהם להם" ואחר כך "עלה אל הר העברים" כו' "קח לך את יהושע" כו', וסמכת כו' ידך עליו אחר כך פרשת התמידין ומוספין שדרשו חז"ל צוה את בני עלי. וז"ל המדרש (שיר השירים יג ג) ² כיון דאתפלגת ארעא באו בנות צלפחד ליטול חלקן אצל משה ונסתלק משה מדינן, הה"ד (שם במדבר כ"ז) ויקרב משה את משפטן, אמר לו הקדוש ברוך הוא משה מדינן את מסתלק ומלפני אין את מסתלק, עלה על הר העברים הזה, אמר לפניו רבש"ע הואיל ואתה מסלקני מן העולם הודיעני מה פרנסים אתה מעמיד לישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא משה על בני אתה צריך צווי, ועל פועל ידי אתה מצווי? עד שאתה מצווי על בני צוה את בני עלי, הה"ד (במדבר כ"ח) צו את בני ישראל ואמרת אליהם, משל למה"ד לאשתו של מלך שהיתה מסתלקת מן העולם, אמרה לו חי אדוני המלך אני מפקדת אותך על בני, אמר לה עד שאת מצוה אותי על בני צוה בני עלי, כך בשעה שאמר משה לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע הואיל ואתה מסלקני מן העולם הודיעני מה פרנסים אתה מעמיד עליהם.

החילוק בין
מדריגת משה
תורה שבכתב
למדריגת יהושע
תורה שבע"פ

דהנה חז"ל אמרו (ב"ב ע"ה.) פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה, זקנים שבאותו הדור אמרו אוי לבושה זו אוי לכלימה זו. כי בחינת משה רבינו עליו השלום הוא עלמא דדכורא והוא פני חמה, כידוע שיש כמה בחינות במשה ואחד מהם הוא תפארת שנקרא בשם חמה, שהוא תואר למשפיע אורו לאחרים, ויהושע בחי' לבנה שהוא המקבל – מלכות שאין לה מגרמה כלום רק שמקבלת מאור החמה, והיא בחינת תורה שבעל פה דלית לה מגרמה כלום, רק על ידי דרשות מן התורה הוציאו חכמים כל התורה שבעל פה. כמו שאומרים בפתח אליהו "מלכות – פה, תורה שבעל פה", כידוע שבחינת מלכות היא שאין לה מעצמה כלום, וכן היא תורה שבעל פה שאין בה שום הוספה על תורה שבכתב והיא רק פירוש וגילוי אור התורה שבכתב. וזהו כל האסמכתות שסמכו חכמים מן התורה והוא כענין וסמכת ידך עליו. היינו שמשה שהוא עצם מציאות התורה שבכתב כמ"ש (דברים לג, ד) תוֹרָה צֶנְה לָנוּ מֹשֶׁה, (מלאכי ג, כב) זָכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדֶי, ואמר לו למשה שישפיע מתורה שבכתב לתורה שבעל פה.

והוא בחינת נוקבא המקבלת מן דכורא זו היא בחינת נקבה המקבלת מן זכר, ולכן אמרו זקני אותו הדור "פני משה כפני מה ופני יהושע כפני לבנה – אוי לבושה זו", דמאן דאכל דלאו דליה בהית לאסתכולי ביה, כדאיתא בירושלמי ערלה (פ"א ה"ג) ומפורסם ענין זה בספח"ק הרבה פעמים, שזה היה טעם בריאת העולם וירידת הנשמות לעולם הגשמי, שאע"פ שהנשמה לא היתה חסרה כלום כשהיתה בשרשה ברום גזי מעלה, מכל מקום כיון שהיה האור הזה שממנו ינקה – בלי יגיעה ועבודה, היה זה בבחינת מי שאוכל לחם חנם שאינו שלו כלומר שבא לו ללא יגיעה ועבודה – בדין, שהוא בוש להסתכל בפניו של הנותן.

[2] תח"י המדרש: ד"א נאוו לחייך בתורים, בשעה שקורין בדברי תורה בתוריהן הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חגג בחג, הדא דאת אמר (אסתר ב) ובהגיע תור נערה ונערה, צוארך בחרוזים, ר' לוי בשם ר' חמא בר' חנינא אמר אלו פרשותיה של תורה שהן חרוזות זו בזו ומושכות זו בזו ומדלגות זו מזו ודומות זו לזו וקרובות זו לזו, אמר ר' מנחמא כגון הדין דכתיב (במדבר כו) לאלה תחלק הארץ בנחלה, מה כתיב תמן (שם במדבר כ"ז) ותקרבנה בנות צלפחד, (שם במדבר כ"ז) כן בנות צלפחד דוברות וכתוב בתריה (שם במדבר כ"ז) עלה אל הר העברים הזה הר נבו, וכי מה ענין זה לזה.

ובאמת העברת הנחלה לבת הוא על פי הנהגת באי הארץ בחינת יהושע ובחינת נוקבא, ולכן נעלם זה הדין ממשו רבינו ע"ה שהוא בחינת דכורא, ואמרו חז"ל (במדבר רבה כא, יב) "דין שאין אתה יודע, הנשים דנין אותו". כי זה המשפט בא מבחינת נוקבא [כבחי' תורה שבע"פ], ומשה רבינו ע"ה היה בחינת בן הוא ז"א המשפיע.

הטעם שלא היה למשה שייכות עם ארץ ישראל

בחי' נוקבא

וזהו שאמרו במדרש (רבה כ"א, יב), עה"פ (בראשית מט, כב) בְּנוֹת צִעְדָּה עָלֵי שׁוֹר, שנעשה הירדן כחומה בפני משה שלא יכנס לארץ, לפי שהתחיל בחינת עלמא דנוקבא. ומבואר בסה"ק שכיון ש"פני משה כפני חמה" דהיינו שבחינתו היתה בבחינת התכללות באור העליון בבחינת זכר המשפיע דהיינו קודשא בריך היא, על כן אי אפשר שיכנס לארץ שהוא בחי' נוקבא דהיינו לבנה, כיון שהוא בושה לה כמ"ש "שלא תראה חמה בושתה של לבנה", מה שאין כן פני יהושע שהיו כפני לבנה, וכעין זה כתב בזוה"ק ויחי (רמ"ז). דלכן נתעלה יוסף ולא היה במדריגת השבטים ולא נמנה במנינם אלא רק מנשה ואפרים בניו, לפי ד"בנות צעדה" ולא "בנים", ויוסף מעלמא דדכורא למעלה מזו המדריגה כדבתחילת הפסוק שם "בן פורת יוסף כו' בנות צעדה" כו' וכן הוא במשה רבינו ע"ה.

וזהו שכתוב (במדבר לב, מט) עֲלֶה אֶל הָרֵי הָעֵבְרִים הַזֶּה, שהוא עצמו בחינת העברת נחלה לבת, היינו שהוא בחינת "ממוצע המחבר" בין ארץ ישראל וחוף לארץ, כידוע בספרי החסידות שבין כל דרגה אחת לדרגה גבוהה ממנה מוכרח להיות ממוצע המחבר שיש בו משניהם דהיינו שהמשפיע והמקבל כלולים בו, וזהו ענין "הר העברים" שיש בו שני העברים, כי מצד אחד היה גופו בחוף לארץ ומצד שני היה בו קדושת א"י בבחינת ראייה, כיון שהיו יכולים לראות מתוכו את ארץ ישראל, [ולוהר זה היה יכול משה לעלות כיון שהיה בו גם מבחינתו שהוא דכורא, אבל לא היה יכול ליכנס לארץ ישראל שמצידו השני כיון שהוא בחי' נוקבא], ולכן לא נכנס לארץ ישראל.

הקב"ה רצה שיזכו בני ישראל לשפע בזכות ולא בדיון

והטעם שכתוב בתורה (במדבר כז, יד) כֹּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי כו' בְּמִדְבַּר צֵן בְּמְרִיבַת הָעֵדָה לְהַקְדִּישְׁנִי בַּמִּים לְעֵינֵיהֶם הוא עצמו ענין זה, כי הקב"ה רצה שיזכו בני ישראל בעצמם אל המים זהו שאמר "לעיניהם". [שהרי זה ענין תורה שבעל פה שנפעל ההשפעה על ידי המקבל עצמו בדווקא באתערותא דלתתא, ואם היתה נכנסת בלב בני ישראל האמונה שבדיבור לבד של משה יכול להוציא מים מהסלע, והיתה האמונה נכנסת בלבם בחוזק על ידי השפעה משה רבינו כמבואר לקמן, היו זוכים למימי השפע באתערותא דלתתא]. ואפשר שהכוונה היא שאם היו רואים את משה רבינו מדבר אל הסלע בפיו שהוא ענין "מלכות – פה", והם הרי היו בחי' מלכות שזכו לבחינת זו שלא לחינם נקראו "באי הארץ", והיו רואים את משה רבינו מדבר אל הסלע, אז היה מתקיים בהם בחי' "לעיניהם" שלא יהיו בבחינת מקבל שעליו נאמר "בהית לאסתכולי באפיה".

ומשמע בספה"ק שאע"פ שהדיבור אל הסלע היה קידוש השם, אך כל זה רק אם היו שייכים למדריגה זו. וזה מה שאומר רבינו, ואם היו נמשכים בני ישראל אחר מדריגת משה רבינו עליו השלום והיו רואין בעיניהם המים היוצאין מן הסלע היה משה רבינו ע"ה נכנס עמהם, כי אז היו באים לבחינת דכורא ומשפיעים אותה גם לארץ ישראל, רק כי לא [*היה] יכול משה רבינו עליו השלום להמשיך אותם אחר מדריגתו, ולכן הכה בסלע בכוחו כמו שאמר להם (במדבר כ, י) הֲמֹן הַסֵּלַע כו' הִזֵּה נּוֹצִיא לָכֶם מַיִם, שלא היו ראוין לכך, ומאן דאכל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה, ולא היה מקויים (במדבר כ, ח) וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע לְעִינֵיהֶם, והיה זה אות שאין נמשכין אחר מדריגת משה רבינו עליו השלום, רק בעלמא דנוקבא, לכן לא נכנס משה רבינו ע"ה עמהם, שהיה במדריגה שלמעלה מזו, כמו שנתבאר לעיל. ומכאן משמע שאם היה משפיל עצמו לפי שעה להיות בבחי' מקבל אז היה יכול להעלות אותם לבחינתו, ומכיון שלא עשה כן וממילא נשארו ישראל בדרגה דנוקבא, לא היה שייך שיכניסם לארץ ישראל, והדברים עמוקים.

וזה גם כן חתימת השם במנין זה שמעיד עליהם עדות לישראל. וכדאי' ברש"י (במדבר כו, ה ד"ה החנוכי), לפי שהיו אומות מבזין אותם ואומרים מה הם מתייחסים על שבטיהם סבורים הם שלא שלטו המצרים באמותיהם? אם בגופן היו מושלים ק"ו בנשותיהם, לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם ה' מצד זה וי' מצד זה, לומר מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. וזהו שמפורש על ידי דוד שבטי י-ה עדות לישראל השם הזה מעיד עליהם לשבטיהם לפיכך כולם כתיב החנוכי הפלואי כו'. ובמנין הראשון לא היו צריכין לזה שיחתום שמו עליהם, דכתיב (משלי יח, י) מִגְדַּל עֹז שֵׁם ה' בּוֹ יֵרוּץ צָדִיק וְנִשְׁגָּב, וזהו מדריגה זו ש"ש ה'" חתום עליהם ש"בו ירוץ צדיק" שהם במידת היסוד. אבל יש מדריגה למעלה מזו (תהילים פד, ו) אֲשֶׁרִי אָדָם עֹז לוֹ בְּךָ מְסֻלֹת בְּלָכְכֶם, כך הוא כ"ב אותיות התורה, והיא התורה שהיא אחת עם הקב"ה, ואין עוז אלא תורה [כמ"ש ה' עוז לעמו יתן], שדור המדבר היו בעצם תורה כמו שאמר "קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל כולוהו חד". ודור זה, על ידי שקבלו את התורה וראו עין בעין כי ה' נראה עליהם, זכו להתאחד בעצם התורה כמ"ש "וכל העם רואים את הקולות", שזהו ענין ראייה שנתאחד הרוואה עם הדבר הנראה באותה ראייה, ולפיכך מובא במדרש שפרחה נשמתן, כי הגיעו למדריגה זו שישאל וקוב"ה ואורייתא כולוהו חד, ועתה ירדו מזו המדרגה והוצרכו להשגב במגדל עוז שם ה'.

דור המדבר היה תורה בעצמם למעלה מדרגה שצריכים עדות

[ועתה חוזר לבאר מה שהתחיל לומר "וסמכת כו' ידך עליו אחר כך פרשת התמידין ומוספין שדרשו חז"ל צוה את בני עלי".] וכן הוא בחינת הקרבנות להקריב ולהעלות העולמות והשמות כדאיתא בזוה"ק (ח"ג ה). כתיב עולת תמיד העשויה בהר סיני, שאז היה נתקן העולם, שאז היה התגלות שגם עולם העשייה יכול להתעלות, ועל ידי התמידין בכל יום נתקן העולם, אבל בקרבן שבת כתיב "על" עולת התמיד", דהיינו מדריגה הנעלה יותר מעולת התמיד, שהוא בחינת נשמה יתירה והתחדשות, כידוע שנשמה יתירה ענינה שהיא הארה מעולם גבוה יותר, והוא בחי' מספר השמיני שהוא גבוה יותר משבעת ימי הבנין וזהו בחי' שבת שהיא כנגד ספירת הבינה שהיא למעלה משבעת ימי הבנין, ולכן בכל יום כבש בבוקר וכבש בין הערבים,

קרבנות שבת הם בחינת התחדשות

ובמוסף שבת שני הכבשים, קרבן אחד מעין עולם הבא דכתיב "יהיה ה' אחד ושמו אחד". והכבש השני הוא כנגד שבת, והנה כנגד זמן הגלות כתיב (ישעיה כו, יג) ה' אלקינו בְּעֶלְוֵנוּ אֲדֹנִים זִלְתָּךְ לְבַד בְּךָ נִזְכִּיר שְׁמֶךָ פִּי בְּזוּהָ"ק (שמות ט, ב) שהכוונה היא דשם אדני שהוא "בך" דהיינו שיש בו כ"ב אותיות התורה נראה כאילו נפרד מ"שמך" שם הוי"ה, וכן בזמן הגלות יש רק שם יו"ד ה"א ולא וא"ו ה"א המורה על התגלות אלקותו ית"ש בתחתונים, כי נשבע הקב"ה שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה שמו של עמלק שהוא עושה הפרודא.

ומעין זה בעסק התורה דכתיב (תהילים פד, ו) אֲשֶׁר־י אָדָם עֹז לוֹ בְּךָ מְסֻלּוֹת בְּלִבָּכֶם, פִּרְשׁ הַרְבֵּה רַבִּי בַּעַר המגיד הקדוש ממעזריטש שיהיה למוד התורה בדביקות אלקות עוז לו – בך, ובאמת התורה שמותיו של הקב"ה, "ועתה לבד בך נזכיר" רק בבחינת "נזכיר שמך" הזכרה בעלמא ולא "בך" ביי דרך אליין, שאין מרגישין חיות אלקות בהתורה כמו שהיה הרגשת חיות אלקות בדור המדבר כמו שכתבתי לעיל.

ועל זה נאמר (דברים ד, ט) פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ, זְכִירַת יוֹם מֵתֵן תּוֹרָה שֵׁשׁ רָאוּ כַח אֱלֻקֹּת. "את הדברים אשר ראו עיניך" כמו שכתוב (שמות כ, טו) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, וְכִמּוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (שבת קה.) "אנכי – אנא נפשי כתבית יהבית", וזהו "עוז לו בך" כמו שכתבתי לעיל [בעצמותו ומהותו ית"ש]. וע"ז נאמר פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ זְכִירַת יוֹם מֵתֵן תּוֹרָה שֵׁשׁ רָאוּ כַח אֱלֻקֹּת [והיא התאחדות עצמית בבחינת ראייה, כמבואר לעיל], את הדברים אשר ראו עיניך כמ"ש רואים את הקולות. וכמ"ש חז"ל אנכי אנא נפשי כתבית יהבית [היא נתינה עצמית בבחינת דכר המשפיע] וזהו עוז לו בך כמ"ש לעיל:



